

DOI: 10.31648/pl.9099

JOANNA CHŁOSTA-ZIELONKA

University of Warmia and Mazury in Olsztyn

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8057-1898>

e-mail: j.chlosta-zielonka@uwm.edu.pl

Sprawozdanie z 65-lecia „Komunikatów Mazursko-Warmińskich”, Olsztyn, 28 kwietnia 2023 roku

Czasopisma pełnią w środowisku naukowym funkcję nieocenioną. Spajają pojedyncze działania badaczy, informując o prowadzonych przez nich badaniach, a jednocześnie kreują pewien rozpoznawalny wizerunek regionu, tworząc jego tożsamość. Taką funkcję od końca lat 50. XX wieku w olsztyńskiej rzeczywistości humanistycznej, wśród historyków związanych z Warmią i Mazurami, pełni kwartalnik „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”.

28 kwietnia 2023 roku w siedzibie Instytutu Północnego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie odbyły się uroczyste obchody 65-lecia „Komunikatów Mazursko-Warmińskich”. Jubileuszowi, zorganizowanemu przez trzy olsztyńskie instytucje: Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego, Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego i Archiwum Państwowe, towarzyszyła sesja naukowa. Wygłoszono pięć referatów, które zilustrowały historię pisma, ukazując je w szerokim kontekście innych naukowych periodyków. Pokazano także współczesne jego funkcjonowanie, w nowej elektronicznej rzeczywistości, oraz omówiono zawartość, opracowaną za ostatnie 15 lat.

Dr hab. Ryszard Tomkiewicz w referacie *Historia KMW* powrócił do pierwszych lat ich istnienia. Przypomniał redaktorów naczelnych, wśród których wymienił Tadeusza Cieślaka, Emilię Sukertową-Biedrawinę, Janusza Jasińskiego, Wojciecha Wrzesińskiego, a także sekretarzy Bohdana Koziełło-Poklewskiego i Bohdana Łukaszewicza. Badacz omówił tematykę „Komunikatów” dominującą w kolejnych latach. Najpierw pismo nawiązywało do dziejów najnowszych, powoli, w miarę możliwości politycznych, rozszerzając swoje łamy na wszystkie okresy dziejów, od prahistorii po czasy współczesne. Należy pamiętać, o czym czytamy w pierwszym numerze KMW z 1957 roku w słowie „Od Redakcji”, o celu, jaki przyświecał ich twórcom: „Wydanie «Komunikatów Mazursko-Warmińskich» jest wynikiem wielu narad i gorących dyskusji grona osób,

interesujących się problematyką regionu i pragnących stworzenia platformy dla ogłaszania wyników badań naukowych. Równocześnie «Komunikaty» mają spełniać rolę informatora o produkcji naukowej w dziedzinie przede wszystkim historii regionu, a w miarę możliwości również i w innych dyscyplinach naukowych” (*Od Redakcji* 1957: 2). Z pierwszego numeru można się także dowiedzieć, że „Komunikaty nawiązują do tradycji «Komunikatów Działu Informacji Naukowej», wydawanych przez Instytut Mazurski w latach 1946–50 i stanowią w pewnym sensie ich kontynuację” (tamże). Inicjatorami pisma byli bowiem Emilia Sukertowa-Biedrawina i Tadeusz Grygier, wcześniej zaangażowani w działania Instytutu Mazurskiego.

„Komunikaty Mazursko-Warmińskie” zostały objęte patronatem Polskiego Towarzystwa Historycznego, a od 1991 roku także Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego. Oddziaływały na środowisko najpierw lokalnie i regionalnie, a następnie na całą Polskę. Prezentowały dorobek uznanych badaczy i aktywizowały młodych, o czym przekonywał prof. Norbert Kasperek w referacie *Rola KMW w regionalnym środowisku naukowym*. Badacz podkreślił wysoką rangę pisma, wskazując na istotę podejmowanych tematów, oraz wymienił długą listę autorów publikujących w piśmie w poszczególnych dziesięcioleciach. Olsztyn reprezentowali m.in. Tadeusz Filipkowski, Edward Martuszewski, Włodzimierz Ogrodziński, Jerzy Sikorski, Alojzy Szorc, Andrzej Wakar, Wojciech Wrzesiński; po 1989 roku do autorów KMW dołączyli Stanisław Achremczyk, Jan Chłosta, Andrzej Kopiczko i nieżyjący już prof. Grzegorz Białyński. Najwięcej miejsca na łamach pisma poświęcano okresowi dwudziestolecia międzywojennego. Prof. Kasperek podkreślił, że pismo integrowało, i czyni to do dzisiaj, badaczy zajmujących się tematyką regionu z olsztyńskich instytucji: Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Muzeum Warmii i Mazur, Instytutu Północnego czy Archiwum Państwowego, a także całego obszaru Warmii i Mazur oraz Polski.

Celem wypowiedzi prof. Stanisława Achremczyka w referacie *Regionalne czasopisma naukowe* było zaprezentowanie „Komunikatów Mazursko-Warmińskich” na tle innych naukowych periodyków. Odtwarzając obieg czasopism, rozgraniczył on dwie przestrzenie: lata od końca II wojny światowej do 1989 roku i okres po roku 1989. Do 1989 roku w Olsztynie niewiele było czasopism naukowych, które mogłyby dorównać poziomowi „Komunikatów”. Ukazywały się wówczas „Rocznik Olsztyński” (1958–2011) i „Studia Warmińskie” (od 1964). Wśród czasopism kulturalno-społecznych prym wiodły „Warmia i Mazury” (1955–1990) i „Panorama Północy” (1957–1981). Po 1989 roku, na skutek przeobrażeń polityczno-społeczno-gospodarczych, powstawały kolejne czasopisma

kulturalno-literackie i naukowe. I choć nieukazujących się już dzisiaj „Borusii” (1991–2017) i „Portretu” (1995–2009) nie zastąpią „Variart” (od 2009) i „Papierówka” (od 2017), to na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim ukazuje się prawie dwadzieścia naukowych czasopism, a na samym Wydziale Humanistycznym jest ich aż siedem: „Acta Neophilologica” (od 1999), „Echa Przeszłości” (od 2000), „Humanistyka i Przyrodoznawstwo” (od 1994), „Media – Kultura – Komunikacja Społeczna” (od 2005), „Przegląd Wschodnioeuropejski” (od 2010), „Prace Językoznawcze” (od 1999), „Prace Literaturoznawcze” (od 2013), wszystkie funkcjonują na ministerialnej liście z wysoką punktacją („Prace Językoznawcze” i „Przegląd Wschodnioeuropejski” – po 100 pkt.). Mają one charakter ogólnopolski, ale także prezentują najnowsze dokonania badaczy z pięciu dyscyplin: filozofii, historii, językoznawstwa, literaturoznawstwa, mediów i komunikacji społecznej.

Dr Jerzy Kielbik, dyrektor Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego, instytucji, która jest wydawcą „Komunikatów Mazursko-Warmińskich”, zaprezentował współczesny kształt pisma. Dzisiaj na czele Rady Programowej stoi prof. Stanisław Achremczyk, redaktorem naczelnym jest dr hab. Ryszard Tomkiewicz, a redaktorami tematycznymi: dr Jerzy Kielbik, dr Alina Kuzborska, prof. Aleksander Pluskowski, dr Seweryn Szczepański i dr Tomasz Wyźlic. Stanowisko sekretarza redakcji sprawuje dr Emilia Figura-Osełkowska. Wśród najnowszych sukcesów kwartalnika dr Kielbik wymienił m.in. funkcjonowanie w otwartym dostępie, na elektronicznej platformie z wykorzystaniem nowoczesnych metod redakcji, np. programu antyplagiatowego. Przypomniał, że „Komunikaty” zostały włączone do listy czasopism punktowanych przez Ministerstwo Nauki i Edukacji z 70 pkt. Pismo uczestniczy w ministerialnych programach, obecnie jest dofinansowane przez projekt „Rozwój czasopism naukowych 2021–2023”. Następnie Anita Romulewicz, pracowniczka Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. E. Sukertowej w Olsztynie, omówiła działania Marty Pęczak i Anny Wysokiej, twórczyni *Bibliografii zawartości „Komunikatów Mazursko-Warmińskich” za lata 2007–2022*. Bibliografia ta stanowi kontynuację dzieła Jerzego Minakowskiego, który opracował zestawienie za lata 1957–2006 z okazji pięćdziesięciolecia ukazania się drukiem pierwszego numeru czasopisma. Omówiona publikacja obejmuje zawartość piętnastu roczników KMW bez numeru trzeciego z 2022 roku, który w momencie zamykania prac nad bibliografią jeszcze się nie ukazał.

Losy „Komunikatów Mazursko-Warmińskich” pokazują, że nadal istnieje zapotrzebowanie na tego rodzaju wydawnictwa. Rzetelne pod względem merytorycznym i doskonale opracowane formalnie pismo stanowi przykład godny naśladowania przez inne redakcje.

Bibliografia

Od Redakcji (1957), „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, nr 1: 2.

Pęczak Marta, Wysocka Anna, *Bibliografia zawartości za lata 2007–2022 (2022)*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, nr 4: 471–598.

Wrześciński Wojciech (2007), „*Komunikaty Mazursko-Warmińskie*” – 50 lat olsztyńskiego kwartalnika historycznego, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, nr 3: 287–293.